

Liikuntalautakunta 13.06.2024 § 25

§ 25

Sukupuolen moninaisuuden huomioiminen liikuntapalveluissa

Valmistelijat / lisätiedot:
Uppa Marianne

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Liikuntajohtaja Merra Martti

Liikuntalautakunta merkitsee tiedoksi selostusosassa annetun vastauksen tasa-arvovaltuutetun kysymykseen liittyen sukupuolen moninaisuuden huomioimista liikuntapalveluissa. Nyt annettu vastaus on lisäys aikaisemmin annettuun selvitykseen, joka löytyy oheismateriaalista.

Käsittely

Päätös

Liikuntalautakunta:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Tasa-arvovaltuutettu on selvittänyt omana aloitteenaan, miten Espoon liikuntapalveluissa, joissa asiakkaiden käytössä on wc-, pukeutumis-, pesu- ja/tai saunatiloja, on huomioitu naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986, myöhemmin tasa-arvolaki) 6 c §:n velvoite ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.

Aiemmin laaditussa vastauksessa tasa-arvovaltuutetulle on tutkittu velvoitetta ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiä ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Liikunnan ja urheilun pääsääntö on, että liikuntapaikoilla pukutilat jaetaan tilanteen mukaan, liikuntapaikanhoitajat ohjaavat ryhmät eri pukutiloihin.

Uimahalleissa ja joissakin muissa liikuntatiloissa on pukuhuoneet erityisryhmille, joita käytetään erityistilanteissa. Seurat tuottavat suuren osan palveluista kaupungille ja eettiset kysymykset käydään seurojen kanssa säännöllisesti läpi.

Liikuntapaikkarakentamisessa muu sukupuoli-identiteetti ei ole näyttänyt. Ratkaisu: opettajat, valmentajat, ohjaajat ja liikuntapaikkamestarit ovat avainasemassa. Heidän ammattitaitonsa ratkaisee, kuinka turvallisia ja yhdenvertaisia tilanteet kullekin ovat.

Tasa-arvovaltuutettu kehottaa, että Espoon kaupunki laatii suunnitelman ja käytännöt siihen, millä konkreettisilla toimenpiteillä ennaltaehkäistään sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää ja

häirintää, miten esiin tulevat syrjintätilanteet käsitellään sekä miten kaupunki edistää sukupuolivähemmistöjen tasa-arvon toteutumista liikuntapalveluissa.

1. Tilat ja palveluiden saavutettavuus

- Tarjoamme kaikille kohderyhmille sekä tavallisia että sukupuolineutraaleja tiloja mahdollisuuksien mukaan, jotta kaikki tuntee olonsa mukavaksi ja turvalliseksi. Uimahalleissa on erillisiä pienempiä puku- ja saunatiloja, joskin lähtökohtaisesti liikuntarajoitteisten näkökulmasta toteutettuja. Uimahalleissa on ryhmäpukuhuoneita, jotka ovat ensisijaisesti erityisryhmien käytössä, mutta jos tilaa on, niin muut kohderyhmät voivat myös käyttää niitä. Leppävaaran uimahallissa on 2 pukuhuonetta tähän tarkoitukseen, Matinkylässä 4 ja Keski-Espoon uimahallissa 2. Espoonlahden uimahallissa on 2 tilausaunatila, jotka toimivat samalla periaatteella.

- Kun kaupunkiin rakennetaan uusia liikuntatiloja Liikunta ja urheilu osallistuu hankesuunnitteluun lausunnoilla (vastuu rakentamisesta ei ole Liikunnassa ja urheilussa). Liikunta ja urheilu antaa lähtötietoja ja tarvekuvauksia, joiden pohjalta rakennusten tilat suunnitellaan. Uusia tiloja suunniteltaessa Liikunta ja urheilu huomioi lausunnoissaan eri käyttäjäryhmien tarpeet.

- Laadimme turvallisemman tilan periaatteet. Periaatteet valmistuvat syksyn 2024 aikana. Haluamme kartoittaa, mitkä asiat tekevät tiloistamme, palveluistamme ja tapahtumistamme vielä turvallisempia sekä henkilöstölle että asiakkaillemme. Turvallisemman tilan periaatteilla ja toimintatavoilla pyritään luomaan psyykinen ja fyysinen tila, jossa kaikki pyrkivät omalla toiminnallaan rakentamaan yhdenvertaista, toisia kunnioittavaa ja avointa vuorovaikutusta, siten myös turvallista ilmapiiriä. Kaikilla on mahdollisuus olla oma itsensä ja kaikki saavat ilmaista itseään vapaasti. Vastuu turvallisemmasta toimintaympäristöstä kuuluu kaikille.

2. Henkilöstön osaaminen ja koulutus

- Meillä on ajantasaiset perehdytysmateriaalit ja ohjeet henkilöstölle. Esihenkilö vastaa siitä, että asiat käydään läpi ja käsitellään työpaikkakokouksissa. Tiedotetaan henkilöstöä myös sukupuolen moninaisuudesta, jotta he osaavat kohdata kaikki asiakkaat kunnioittavasti ja inklusiivisesti.

- Henkilöstön on tärkeää tuntea lainsäädäntö, joka koskee sukupuolten tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä. Otamme käyttöömme toimivat ja hyväksi koetut toimintamallit.

- Elinvoiman tulosalueella kerätään tietoja, jotka mahdollistavat eri vähemmistöryhmien näkemysten esiin tuomisen palvelujen käyttäjinä, voimme hyödyntää sellaista tietoa, jota jokin toinen, esimerkiksi Kulttuurin tulosityksikkö on kerännyt.

- Moninaisuustietoisuus on integroitu koulutuksiin, HelsinkiPriden kanssa on yhteistyökoulutuksia osana Pride-kumppanuutta.

3. Viestintä ja markkinointi

- Inklusiivinen viestintä: Käytetään sukupuolineutraalia kieltä ja kuvamateriaalia markkinoinnissa ja tiedotuksessa. Haluamme, että

viestinnässä näkyy moninaisuus eri viestintäkanavissa. Liikunnan ja urheilun käyttämässä kuvamateriaalissa näkyvät erilaiset asukas- ja vähemmistöryhmät. Liikunnan markkinoinnin ja viestinnän työntekijät ovat mukana kaupungin osallisuustyöryhmän työskentelyssä ja viestintää kehitetään jatkuvasti osallistamalla kaupunkilaisia ja sidosryhmiä.

- Asiakaspalautteen kerääminen: Otetaan aktiivisesti vastaan palautetta kaikilta kohderyhmiltä ja sukupuolivähemmistöiltä palveluiden kehittämiseksi. Kysymme myös palautteita aktiivisesti esimerkiksi tapahtumissa ja meidän liikuntaryhmissämme. Tärkeää on kerätä tietoja, jotka mahdollistavat eri vähemmistöryhmien näkemysten esiin saamisen palvelujen käyttäjinä.

3. Suunnitelmat ja ohjelmat

- Espoon kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on tehty: <https://www.espoo.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/paatoksenteko/neuvottelukunnat-ja-neuvostot/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuustoimikunta#tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnitelmat-49673>

Suunnitelmassa käsitellään Espoon toiminnallinen ja palvelujen tasa-arvosuunnittelu, joten moninaisuuden huomiointi ja syrjinnän ennaltaehkäisyyn on kiinnitetty huomiota osana Espoon kaupungin toiminnallista tasa-arvosuunnittelua.

- Kehotamme ja ohjeistamme seurojamme toteuttamaan Tähtiseura-ohjelman, joka on Olympiakomitean, lajiliittojen ja aluejärjestöjen yhteinen laatuohjelma. Tähtiseura kehittää kotimaista seurakulttuuria päivittäin kohti parempaan; toimintaa tarkastellaan ja kehitetään säännöllisesti. Tähtiseurassa olet parhaassa seurassa ja voit luottaa, että toiminta on laadukasta ja vastuullista. Tähtiseura-sisällössä käydään läpi moninaisuuden suunnitelmallinen huomioiminen ja syrjinnän ehkäisy.

- Liikuntatoiminta-avustusten jaon yhteydessä tarkistetaan, kuinka monella seuralla on hyväksytty Tähtiseura/eettiset ohjeet suoritettuna. Liikunnan ja Urheilun liikuntatoiminta-avustuksen yhtenä jakoperusteena käytetään seurojen sitoutumista eettisiin ohjeisiin. Seuranta tapahtuu sekä raporttien että seurojen kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta.

- Seuranta ja arviointi: Säännöllinen seuranta ja arviointi siitä, kuinka hyvin sukupuolen moninaisuus on huomioitu palveluissa, sekä kehityskohteiden tunnistaminen. Arviointi tullaan pyytämään avustuksia haettaessa. Olemme tehneet seuranta tyttöjen ja poikien määrystä eri liikuntaseuroissa ja tehdään vertailuja, miten avustukset ja käyttövuorot jakaantuvat tyttöjen ja poikien välillä. Myönnämme käyttövuorot seuroille, ei erikseen eri sukupuolille.

- Yhteistyö ja verkostoituminen on tärkeää. Teemme yhteistyötä muiden kaupunkien kanssa ja hyödynnämme hyviä käytäntöjä ja kokemuksia sukupuolen moninaisuuden huomioimisessa. Myös kaikki kolmannen sektorin muut asiaan vihkiytyneet järjestöt ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita ja arvokkaita neuvojen ja tietojen antajia.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Tasa-arvovaltuutetun lausunto

Tiedoksi